MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr. ~~33~~ 63

Warszawa dn. 2 marca 1928 roku

Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

I. Polityka zagraniczna ZSRR i stosunek do zagadnień międzynarodowych . . . . . Str. 1

II. Życie partyjne . . . . . " 2

III. Życie narodowościowe . . . . . " 2

IV. Życie gospodarcze . . . . . " 3

V. Notatki i informacje . . . . . " 5

PRZEGLAD PRASY Z.S.R.R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ.

Nr.63. Warszawa, dnia 2 marca 1928 r.

I.POLITYKA ZAGRANICZNA ZSRR. I STOSUNEK DO ZAGADNIEN MIEDZYNAROD.

SYTUACJA PRZEDWYBORCZA W POLSCE.

IZWIESTJA 25.II. p.t. "Pod opieką św.Piotra" zamieszczają korespondencję B.Bratina z Warszawy w sprawie polityki rządu w akcji wyborczej. Autor otwiera swoją korespondencję cytatą z art.A.Nowaczyńskiego drukowanego przed kilku miesiącami. Przy okazji p.Bratin wyraża współczucie "srogo poranionemu publicyscie".Cytowany wyjątek dotyczy zerwania Anglji z Sowietami i wpływu tego posunięcia na koła ukraińskie w Polsce, wśród których ożyły stare plany i stare braterstwo broni.Na koła te - pisze Nowaczyński - ma wpływ również i Watykan, który myśli o nawróceniu Ukrainy na katolicyzm. Orędownikiem tej idei jest w Rzymie jezuita Dżenotti. Następnie Nowaczyński wskazuje jako zwolenników nawrócenia Ukrainy Grocholskiego i Tyszkiewicza oraz - w Anglji jako zwolenników podziału Rosji - Sir W.Tirella Churchilla, Sir Emery. W związku z temi tendencjami,pisze Nowaczyński, pozostają wizyty w Polsce Chestertona i kard.Berna.

Bratin stwierdziwszy dobrą orjentację polskich partji prawicowych pisze, że w polityce międzynarodowej, rozumieją one, iż papież, kard.angielski, jezuita Dżenotti, arystokraci polscy, emigranci -petrulowcy, literat Chesterton, Churchill, Birkenhead i Tirell oraz Pitja angielskiego min.spraw zagr. Augur - wszyscy są oni ogniwami łańcucha antysowickiego,- lecz wskutek jakiejś niewytłomaczonej naiwności sądziły one,że można popierać rząd w polityce zagranicznej a na wewnątrz z nim walczyć. Zdawało im się, że to nie wytworzy dla nich niepomyślnej konjunktury wyborczej. Ta podwójna taktyka nie wyszła prawicy na dobre, która otrzymała poparcie kleru, lecz nie na długo, gdyż Belweder rozegrał partję nie z polskim klerem katolickim lecz wprost z Watykanem przez prymasa Hlonda i Radziwiłła. Front katolicki przeciwko rządowi został przerwany a na rząd i jego premjera jak z rogu obfitości posypały się błogosławieństwa papieskie. Cały szereg polskich biskupów po wystąpieniu Papieża opowiedział się za blokiem rządowym. Koresp.podkreśla kokietowanie papieża przez socjalistów, przytaczając oświadczenie Daszyńskiego, iż papież miał powiedzieć, iż Polskę przed najazdem bolszewickim obronili robotnicy.

Koresp.konkluduje, iż akcja przedwyborcza w Polsce odbywa się pod opieką namiestnika Chrystusowego w Rzymie, z czego katolicy Angielscy powinni być zadowoleni. Wysłali oni do Polski swego dziennikarza Nemanowa, wprawdzie nie-zupełnego katolika i nawet nie chrześcjanina, ale będącego zato prawą ręką Augura.

W końcu autor mówi - o prześladowaniu partji antyrządowych. Zdaniem jego obecna sytuacja nie przesądza bynajmniej fizjognomji przyszłego sejmu. Charakter i siła istniejących bloków okaże się dopiero po otrzymaniu mandatów.

PRAWDA 29.II. Koresp.Tassa podaje wiadomości o prześladowaniu zwolenników Nr.13. Pisze n.p. o wiecu 13-ki w Zagłębiu Dąbrowskim,na który miało przybyć aż 6 tysięcy osób, których policja rozpędziła.

Tass podaje za "Expresem Por.",że w Łodzi aresztowano 27 osób podejrzanych o działalność komunistyczną.

Tass podaje wiadomość o skazaniu 15-tu komunistów na ciężkie roboty przymusowe. Skazana Wiśniewska w/g"Głosu Prawdy" znajduje się w ostatnim stadjum suchot.

IZWIESTJA 29:II: zamieszczają karykaturę, przedstawiającą polskiego policjanta z siatką na owady, a w koło niego rój owadów w postaci 13-ki, z którym nie może dać sobie rady. Karykatura zaopatrzona jest w następujące objaśnienie: "W związku z nadchodzącemi wyborami do parlamentu polskiego, policja dokonywuje wciąż aresztowań robotników, rozklejających odezwy zwolenników 13-ki, mimo to jednak co rano pojawiają się na miejscu zerwanych nowe odezwy. W dzielnicach robotniczych prawie wszystkie ściany zapisane są Nr.13-ym".

PROCES HROMADY:

PRAWDA 29:II:Koresp:Tassa z Warszawy podaje dość szczegółowy przebieg procesu, który na korespondencie robi ogólne wrażenie, iż przemówienia podsądnych wskazują głównie na akt oskarżenia jako sporządzony ogromnie tendencyjnie, a mianowicie, iż zmierza on do udowodnienia oskarżonym ich udziału w robocie na rzecz sąsiedniego mocarstwa.

IBIDEM: Przedrukowuje in extenso artykuł "Ekspresu Por:" oparty na tajnej części aktu oskarżenia, w/g którego poselstwo ZSRR w Warszawie, a głównie radca Uljanow, utrzymywało stosunki z Hromadą.

IBIDEM: podaje wiadomość o konfiskacie "Expresu Por" i "Za Swobodu" oraz komunikat Pata w sprawie konfiskaty.

IBIDEM: zamieszcza wywiad Uljanowa z przedstawicielem Tassa. Uljanow powiedział, że prasa polska stara się zawsze wykorzystywać wszelkiego rodzaju procesy polityczne przeciwko ZSRR wogóle, a przeciwko poselstwu ZSRR w Polsce w szczególności. Jednym z takich ulubionych tematów jest imputowanie ZSRR podtrzymywania różnych antyrządowych organizacyj w Polsce i branie udziału przez przedstawicieli ZSRR w działalności tych organizacyj. Tu p:Uljanow podkreślił specjalną nagankę prasy polskiej na ZSRR w związku z procesem Hromady, wskazując na Expres Por: który w tej akcji odgrywa rolę przodującą. Omawiając wystąpienie Ex:Por: p:Uljanow powiedział, że jeśli to nie jest wymysłem gazety, to jest to dowodem, że w procesie Hromady jak i w innych podobnych procesach w Polsce podstawową rolę przy konstruowaniu aktów oskarżenia odegrywają najemni świadkowie, osoby podstawione, agenci defenzywy i t.p.

P:Uljanow zaprzeczył kategorycznie, iż brał jakikolwiek udział w rzekomej konferencji w Gdańsku, na której członkowie Hromady mieli składać uroczystą przysięgę, iż podtrzymają Sowiety w wojnie z Polską. P:Uljanow skarży się, że jego wyjazd z Warszawy spowodowany pogorszeniem się stanu zdrowia /zaostrzenie się procesu tuberkulicznego/ dał Expres:Por: powód do ataku. Uljanow oświadczył dalej, że ani on, ani poselstwo ZSRR nie miało nic wspólnego z działalnością inkryminowanej Hromadzie. Zdaniem p:Uljanowa wszystkie te prowokacyjne informacje powstały nie bez udziału pewnych zainteresowanych organów i są skierowane nie tylko przeciwko poselstwu ZSRR, lecz mają na celu dopomożenie do zasądzenia członków białoruskiego radykalnego ruchu chłopskiego tępienie którego jest przeprowadzane obecnie w Polsce z niesłychanem okrucieństwem. W tym celu zostały sfabrykowane legendy, iż członkowie Hromady są "płatnymi agentami Moskwy". Opublikowane w tym sensie wyjątki z aktu oskarżenia są nieudolnem polskiem wydaniem "listu Zinowjewa".

WYJAZD POSŁA PATKA: z Warszawy

IZWIESTJA 29:II: Koresp:Tassa z Warszawy donosi, iż przyjazd posła Patka znajduje się w związku ze sprawą prowadzenia w dalszym ciągu rokowań o polsko-sowiecki traktat handlowy.

ZSRR A CZECHOSŁOWACJA

PRAWDA 24:II: Tass z Pragi donosi, że plenum komisji importowej sow.-czechosłow: Izby handlowej wypowiedziało się za koniecznością zawarcia stałego traktatu handl: między Czechosłowacją a ZSRR na podstawie wzajemnego prawa największego uprzywilejowania. Plenum wyłoniło specjalną komisję, której poruczono zorganizować eksportowo-importowe Tow. dla handlu ZSRR. Władze municypalne w Brnie wypowiedziały się za wznowieniem stosunków handlowych między ZSRR a Czechosłowacją.-

3. ŻYCIE PARTYJNE.

OBRADY PLENUM C.K.K. BIAŁORUSI

"ZWIEZDA" z dn. 25/2 podaje, iż program obrad C.K.K. białoruskiej partji komunistycznej, wyznaczonych na dzień 1-go marca r.b. w Mińsku obejmuje: sprawozdanie z akcji C.K.K. przeciwko opozycji na podstawie uchwał XV zjazdu partji oraz 2/ sprawę obniżenia wydatków administracyjnych i przemysłowych o 20%.

WYNIKI OBRAD MIĘDZYNARODÓWKI

"PRAWDA" z dn. 28/2 omawia w artykule wstępnym wyniki obrad plenum komitetu wykonawczego międzynarodówki komunistycznej. Pismo pomija zupełnie milczeniem stosunek plenum do sytuacji w ZSRR oraz do stosunków w sowieckiej partji komunistycznej, omawiając szerzej decyzje plenum w sprawie taktyki angielskiej, francuskiej i chińskiej partji komunistycznych.

OBRADY MŁODZIEŻY KOMUNISTYCZNEJ

IBIDEM podaje, iż dnia 28-go lutego rozpoczęły się w Moskwie obrady plenum komitetu wykonawczego międzynarodówki młodzieży komunistycznej. Program obrad obejmuje: 1/ sprawozdanie prezydjum oraz ogólny referat polityczny p.Szackina, 2/ referat w sprawach organizacyjnych p.Gorkina, 3/ referat w sprawie pracy chińskiego związku młodzieży komunistycznej p.Chitarowa, 4/ referat p.Janga w sprawie międzynarodówki związków zawodowych, 5/ referat p.Güntnera w sprawie zwołania V kongresu światowego międzynarodówki młodzieży komunistycznej oraz 6/ wygłoszone przez p.Czaplina sprawozdanie komitetu wykonawczego sowieckiego związku młodzieży komunistycznej.

WYKLUCZENIE 5 KOMUNISTÓW UKRAIŃSKICH

"KOMMUNIST" z dn. 27/2 /Charków/ podaje, iż okręgowa komisja kontrolująca partji w Artemowsku na Ukrainie wykluczyła z partji jej członków Saja, Swyczkarenko, Fomiczenko, Sulimę i Mitiuka, którym dowiedziono, iż w roku 1918 brali udział w ukraińskim ruchu niepodległościowym. Wszyscy wymienieni zostali po wykluczeniu z partji aresztowani.

4. ŻYCIE NARODOWOŚCIOWE.

POCZĄTEK KOLONIZACJI ŻYDOWSKIEJ NA DALEKIM WSCHODZIE

"ZWIEZDA" z dn. 18/2 /Mińsk/ podaje, iż w marcu r.b. uda się z Mińska do okręgu Birbidżańskiego na Dalekim Wschodzie pierwsza grupa osadników żydowskich, którzy utworzyć mają żydowską kolonję rolną w tym okręgu, przeznaczoną na autonomiczną republikę żydowską w ZSRR.

5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

KOMUNIKACJA LOTNICZA Z NIEMCAMI

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 26/2 donosi, iż komisarjat ludowy poczt. i telegrafów podpisał umowę z towarzystwem niemieckim "Deruluft" w sprawie organizacji komunikacji lotniczej pomiędzy Leningradem a Berlinem przez Rygę. Komunikacja ta rozpocznie się na wiosnę r.b. Podróż powietrzna z Leningradu do Berlina trwać będzie jeden dzień.

BUDOWA WIELKIEJ ELEKTROWNI

"ORKA" z dn. 18/2 /Mińsk/ podaje, iż w Moskwie omawiany jest obecnie projekt budowy wielkiej elektrowni na torfowiskach orszyńskich w okolicach Tweru. Pokłady torfu w tej miejscowości starczą, zdaniem pisma, na zaopatrzenie w opał elektrowni o mocy 500 tysięcy HP w przeciągu z górą 100 lat.

BUDOWA SZOSY MISK-MOHILOW

IBIDEM z dn. 22/2 donosi, iż na wiosnę r.b. rozpoczną się roboty nad budową szosy Mińsk-Mohilów. Budowa ta obejmować będzie również budowę mostu żelazno-betonowego przez Berezynę.

EKSPORT SOWIECKI PRZEZ GDANSK

"EKONOMICZESKAJA ŻIZN" z dn. 22/2 donosi, iż delegacja sowiecka w osobach reprezentantów moskiewskiego państwowego syndykatu leśnego "Mosdrew" oraz ~~łzgz~~ filji leningradzkiej "Gostorgu" zwiedziła port gdański i wszystkie jego urządzenia w celu zaznajomienia się ze stanem portu na wypadek eksportu sowieckich materjałów drzewnych drogą morską przez Gdańsk. Komisja doszła do wniosku, iż port gdański nadaje się w zupełności do tego eksportu, który ma być obecnie kierowany przez Gdańsk.

WALKA ZE SPEKULACJA ZBOŻOWA

IBIDEM podaje, iż w obwodach kozackich - Terskim i Dońskim - szerzy się spekulacja zbożowa, prowadzona przez t.zw. "kułaków". Władze sowieckie robią starania dla wykrycia zapasów zboża, konfiskują zapasy te i aresztują winnych magazynowania zboża.

IBIDEM donosi, że w Leningradzie stwierdzono próbę spekulacji zbożowej, prowadzonej przez kupców prywatnych, którzy usiłowali ukryć zapasy zboża aby doczekać się chwili, w której zboża zabraknąć może na rynku leningradzkim. W związku ze sprawą tą w Leningradzie przeprowadzono 30 aresztowań.

HANDEL PRYWATNY W ZSRR

IBIDEM z dn. 17/2 omawia likwidację handlu i przemysłu prywatnego w ZSRR, uznając likwidację tą za zjawisko dodatnie w sowieckim życiu gospodarczym. Według posiadanych przez komisarjat ludowy skarbu wiadomości liczba przedsiębiorstw handlu prywatnego, zlikwidowanych w Moskwie w ciągu pierwszego półrocza ubiegłego roku gospodarczego wynosi 2,716, czyli 25% wszystkich firm prywatnych, które istniały w Moskwie w dniu 1-go października 1927 roku. Według branży składają się na tą liczbę 329 sklepów galanteryjnych lub bieliźnianych, 287 sklepów kolonjalnych, 285 sklepów odzieży, futer, wyrobów skórzanych, 269 sklepów spożywczych, 248 zakładów gastronomicznych, 149 sklepów bławatnych, 115 składów opałowych i t.p. Ponieważ w ciągu tegoż półrocza powstało 979 nowych firm handlu prywatnego w Moskwie liczba sklepów prywatnych, zlikwidowanych w ciągu półrocza wynosi 1737, czyli 16,1% wszystkich prywatnych przedsiębiorstw handlowych w Moskwie. W ciągu tego samego półrocza zlikwidowano w Moskwie 977 prywatnych zakładów przemysłowych, czyli 50,5% ogólnej liczby tych zakładów w Moskwie. Ponieważ jednocześnie powstało w Moskwie 831 nowych prywatnych zakładów przemysłowych, rzeczywiste zmniejszenie się liczby tych zakładów w ciągu półrocza wynosi 156, czyli 8% ogólnej liczby zakładów przemysłu prywatnego w Moskwie. Obrót zlikwidowanych zakładów wynosił 294,9 miljonów rubli rocznie. Skarb sowiecki stracił na likwidacji tych zakładów 38 miljonów rubli wpływów podatkowych.

Szczegółowych danych co do stanu handlu prywatnego na Ukrainie sowieckiej w pierwszym półroczu ubiegłego roku gospodarczego brak. Według danych, otrzymanych z 34 okręgów, liczba zlikwidowanych zakładów handlu prywatnego na Ukrainie równa się w ciągu półrocza 9,155. Stwierdzono, iż w ciągu drugiego półrocza liczba zlikwidowanych zakładów handlu prywatnego na Ukrainie wzrastała nadal. Wzrasta liczba ta również obecnie, po rozpoczęciu nowego roku gospodarczego.

Dane statystyczne, otrzymane od gubernjalnych władz skarbowych, świadczą o tem, iż szereg prywatnych firm handlowych nie wykupiło patentów przemysłowych w bieżącym roku gospodarczym, czyli zostały zlikwidowane. Naprzykład w gubernji Niżegorodzkiej zlikwidowano w ten sposób z początkiem bieżącego roku gospodarczego 2,896 zakładów handlu prywatnego oraz 444 zakłady przemysłu prywatnego. W gubernji Leningradzkiej zlikwidowano z początkiem bieżącego roku gospodarczego 21,4% ogólnej liczby prywatnych firm handlowych oraz 17,4% ogólnej liczby zakładów przemysłu prywatnego. W gubernji Tulskiej zlikwidowano z początkiem bieżącego roku gospodarczego 37% ogólnej liczby prywatnych firm handlowych.

"KUŁACY" A POLITYKA RZĄDU ZSRR

"TORGOWO-PROMYSZLENNAJA GAZIETA" z dn. 27/2 donosi z gubernji Odeskiej, iż t.zw. "kułacy" /zamożna część włościaństwa sowieckiego/ likwidują w odpowiedzi na wprowadzenie t.zw. dodatkowego samoopodatkowania się ludności rolnej swe gospodarstwa, zmniejszając przestrzeń zasiewów. Zjawisko to zaniepokoiło lokalne władze, które usiłują zwalczyć je zapomocą przekazania porzuconych przez "kułaków" przestrzeni instytucjom kooperatywnym "biedoty" wiejskiej.

10. NOTATKI I INFORMACJE.

ARMJA CZERWONA PODCZAS EWENTUALNEJ WOJNY

"POSLEDNIJA NOWOSTI" z dn. 24/2 /Paryż, pismo demokratyczne pod redakcją p.Milukowa/ donosi z Moskwy, iż rewolucyjna rada wojenna zwróciła się do rady komisarzy ludowych z prośbą o zatwierdzenie podziału stanowisk w wyższym dowództwie armji czerwonej na wypadek ewentualnej wojny. Według tego podziału p.S.Kamieniew objąć ma stanowisko głównodowodzącego armją sowiecką podczas wojny, p.Tuchaczewski - dowodzącego frontem zachodnim, p.Jegorow - dowodzącego frontem ukraińskim, p.Gutor - dowodzącego frontem bałtyckim, p.Łaszewicz - głównodowodzącego na Dalekim Wschodzie, p.Budienny - dowodzącego kawalerją sowiecką na Ukrainie i p.Dybienko - naczelnika sztabu polowego.

BUDOWA SAMOLOTÓW W ZSRR

"ORKA" z dn. 22/2 /Mińsk/ podaje, iż liczba samolotów wojskowych, zbudowanych dla sowieckiego lotnictwa wojskowego z funduszów, zebranych podczas kampanji: "Odpowiedź na notę Cursona" oraz "Nasza odpowiedź Chamberlain'owi" równa się 233.

ZGROMADZENIE LITEWSKIE W MINSKU

IBIDEM z dn. 25/2 podaje, iż w Mińsku odbyło się zgromadzenie litwinów, obywateli sowieckich, oraz emigrantów politycznych z Litwy. Zgromadzenie to powzięło uchwałę, w której nawołuje proletarjat Litwy "do czynnej walki o niepodległość Litwy z faszyzmem litewskim i imperjalizmem polskim".

WYROKI SMIERCI W TYRASPOLU

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 26/2 podaje, iż sąd najwyższy autonomicznej republiki Mołdawskiej, podczas sesji, odbytej w Tyraspolu, rozpatrzył kilka spraw obywateli rumuńskich, oskarżonych o szpiegostwo na rzecz Rumunji. Bracia Pawliczenko, niejacy Kirman, Todika i Pryncza zostali skazani na karę śmierci.

REJESTRACJA MIESZKANCOW KIJOWA

"PROLETARSKA PRAWDA" z dn. 19/2 /Kijów/ ogłasza uchwałę rady miejskiej w Kijowie o obowiązkowej rejestracji wszystkich mieszkańców miasta, których nazwiska nie zostały wciągnięte do spisu mieszkańców, sporządzonego przez miejskie biuro adresowe. Dotyczy to przedewszystkiem tych mieszkańców miasta, którzy przybyli do Kijowa w okresie wojny domowej, mianowicie w latach 1919-1921. Zarządy wszystkich nieruchomości w Kijowie zobowiązane są do dostarczenia władzom wiadomości o wszystkich tych mieszkańcach miasta, zarówno obecnych i żywych, jak i o tych, który opuścili Kijów lub zmarli.